

Формування сучасних соціально-трудових відносин в Україні повинно відбуватися під впливом гуманізаційної парадигми, що призведе до якісних трансформацій на ринку праці: зростанню сектора послуг; зміни характеру виробничої діяльності на користь наукоємних технологій, усуненню структурних дисбалансів та посиленню ролі знань як фактора виробництва.

Використана література

1. Шевченко Л.С. Ринок праці: сучасний економіко-теоретичний аналіз:[монографія] / Л.С. Шевченко. – Х. : Видавець ФО-П Вапнярчук Н.М., 2007. – 336 с.
2. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.niss.gov.ua/>- офіційний сайт національного інституту стратегічних досліджень..
3. [Електронний ресурс]. – Режим доступу <http://www.ukrstat.gov.ua/> – офіційний сайт ДС статистики.

УДК 339.972

Ганна Давиденко, аспірант

Інститут економіки і прогнозування НАН України, Україна

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ РОЗРОБКИ ПОЛОЖЕНЬ ЗАСТОСУВАННЯ СТАНДАРТІВ У МІЖНАРОДНІЙ ТОРГІВЛІ

Hanna Davydenko

THEORETICAL ASPECTS OF THE DEVELOPMENT OF THE USE OF THE PROVISIONS OF INTERNATIONAL TRADE STANDARDS

Стандартизація є інструментом забезпечення якості продукції, робіт і послуг – важливого аспекту багатогранної комерційної діяльності. Проблема якості актуальна для всіх країн незалежно від зрілості їх ринкової економіки.

На сьогодні в економічній літературі є значний доробок у дослідженні теми застосування стандартів у міжнародній торгівлі, незважаючи на те, що стандарти в торгівлі стали використовуватися порівняно недавно. Появились цілі напрямки і наукові школи в цьому плані.

В практиці міжнародної торгівлі склалася думка, що стандарти є добровільним бажанням виробників, а технічні регламенти є обов'язковими, оскільки цього вимагає закон. Проте, в економічній літературі вважають, що такий поділ нераціональний і великої різниці між стандартами і технічними регламентами не має. Багато з так званих «добровільних» стандартів насправді не є добровільним: навіть якщо вони не є юридичними вимогами, а комерційні імперативи.

Одними із перших почали досліджувати стандарти міжнародної торгівлі Дж. Сванн, П. Темпл і М. Шурмер [1], які на основі *Perinorm* визначили вплив стандартів на зовнішню торгівлю Великої Британії та в інших країнах. Побудована ними модель відображала взаємозв'язок між стандартами і показниками торгівлі, додавши до стандартів змінні в простих економетричних моделях експорту та імпорту Великобританії. Модель описувала торгівлю Великої Британії з рештою світу, а не двосторонню торгівлю країни.

На їх думку, для конкретної країни *Perinorm* може бути використаний для побудови трьох типів виміру:

1. Кількість національних стандартів, які є унікальними для даної країни.
2. Кількість національних стандартів країни, які ідентичні або еквівалентні міжнародним стандартам (від ISO, IEC, ITU).

3. Кількість національних стандартів країни, які ідентичні або еквівалентні тим стандартам, які прийняті в країні, що виступає торговим партнером.

П. Темпл і Урга [2] вивели рівняння імпорту і експорту, ввівши дві додаткові змінні, які вимірюють обмеження пропускну здатності і дефіцит робочої сили. Важливі відмінності між дослідженнями Сванна та інших, з одного боку, і Темпла та Урга, з іншого, полягають в тому, що результати перших не вважають переконливими. Для цього необхідно порівняти результати досліджень інших вчених.

К. Блінд, в співавторстві з іншими науковцями, в низці робіт навів значну кількість емпіричних досліджень, що показують економічні наслідки застосування стандартів в міжнародній торгівлі. Деякі з цих досліджень взято за основу доказової бази використання німецьких національних стандартів (DIN) з економічними вигодами.[3] Блінд в своїх працях визначає стандартні змінні національних і міжнародних стандартів так само, як Сванн та інші. Дослідження К. Бліндом двосторонніх торговельних потоків між парами країн дозволили запропонувати дезагрегований аналіз на галузевому рівні (для 33 секторів). Дослідження базувалися на результатах торгівлі за участю восьми країн-експортерів: Німеччина, Австрія, Швейцарія, Велика Британія, Франція, Нідерланди, США, Японія і трьох країн-імпортерів: Німеччина, Австрія і Швейцарія.

В працях Дж. Мотюса для дослідження торгівлі між парами країн запропоновано використовувати гравітаційну модель двосторонньої торгівлі. Значну увагу він приділив аналізу трансакційних витрат і витрат на адаптацію країн до стандартів міжнародної торгівлі. Збір інформації для гармонізації стандартів є дороговартісним процесом, тому існує необхідність секторального підходу. Мотюс пропонує поділяти результати на 10 секторів. У 4 секторах (продукти харчування, напої, сировинні матеріали і мінеральні палива) для окремих країн стандарти діють як бар'єр для торгівлі і скорочують імпорт у цю країну. Але в інших секторах (включаючи мастила, хімічні речовини, виробництво техніки, технології), в конкретних країнах стандарти сприяють імпорту. На його думку, це можна пояснити наступним - трансакційні витрати є більшими в галузях, які є більш технологічно розвинуті, стандарти по конкретній країні важливіші для обробної промисловості[4]. Дж. Мотюс приходить до висновку, що стандарти на сільськогосподарську продукцію не завжди перешкоджають торгівлі, а також гармонізація стандартів не завжди збільшує товарообіг.

Результати досліджень провідних науковців в сфері міжнародної торгівлі стверджують, що стандарти стають все більш важливими факторами, які визначають міжнародні торговельні потоки. На відміну від тарифів і загальних нетарифних бар'єрів (НТБ), стандарти мають потенціал, який дозволяє розширювати торговельні відносини.

Використана література

1. Swann, G.M.P., P. Temple and M. Shurmer, "Standards and Trade Performance: The British Experience" // *Economic Journal*. – 1996. - N106. – P. 1297-1313.

2. Temple, P. and G. Urga (1997), "The Competitiveness of UK Manufacturing: Evidence from Imports", *Oxford Economic Papers*, 49 (2), 207-227.

3. Blind, K. (2004), *The Economics of Standards: Theory, Evidence and Policy*, Edward Elgar, Cheltenham.

4. Moenius, J. (2004), "Information Versus Product Adaptation: The Role of Standards in Trade", *International Business and Markets Research Center Working Paper*, Kellogg School of Management Working Paper, Northwestern University, Evanston.